

LEESWIJZER

Toon Tellegen

De genezing van de krekel.

Querido, 1999

Prijs: fl 24,90

De beroemde dierenverhalen van Toon Tellegen spelen zich af in een bos waar alle dieren even groot zijn en waar van alle dieren maar één exemplaar bestaat. Het nieuwste boek van Tellegen, *De genezing van de krekel*, is een absolute aanrader voor jongeren. Het begint als volgt:

‘Het was op een ochtend in het begin van de zomer. De krekel zat in het gras voor zijn deur en dacht: ik ben tevreden, ik ben vrolijk en tevreden. De zon scheen en er dreven kleine witte wolkjes laag over de horizon. De krekel leunde achterover, deed zijn ogen dicht en tjrpte zachtjes het eerste het beste wat hem te binnen schoot. Maar opeens voelde hij iets vreemds in zijn hoofd. Iets wat hij nog nooit had gevoeld. Iets dofs. Het zat in zijn hele hoofd.’

Het vreemde, grote en onwrikbare gevoel dat krekel in zijn hoofd heeft, is een onaangenaam gevoel, een somber gevoel. Krekel laat zijn hoofd hangen en kijkt naar beneden. In het bos wordt hij al snel door alle dieren ‘de sombere krekel’ genoemd.

Maar niemand durft goed met krekel te praten over zijn sombere gevoel.

Af en toe krijgt krekel een brief van een medebosbewoner. Allemaal goed bedoeld, maar het helpt niets. Het sombere gevoel blijft in krekels’ hoofd bonken en kloppen. Krekel stuurt alle dieren het bericht dat zijn verjaardag helaas niet door kan gaan. En dat wil wat zeggen. Verjaardagen hebben een bijzondere betekenis in de dierenverhalen van Toon Tellegen, dat is bekend.

Krekel bakt nog wel een kleine, treurige taart, voor het geval dat. Maar hoe zou dat sombere gevoel in zijn hoofd kunnen verdwijnen? Het is er zomaar gekomen. Zou het ook zomaar verdwijnen? Krekel doet er van alles aan. Hij krijgt les van de mus. Les in beter worden. Hij gaat aan de lamp boven de tafel van de eekhoorn slingeren. Hij laat zich door de boktor drie keer rondslingeren. Het helpt niet. Eekhoorn weet uiteindelijk een gedeelte van het sombere gevoel uit het hoofd van krekel te scheuren. “‘Het is niet weg,’ zei de krekel [...]. ‘Maar het is wel kleiner’.” De volgende dag wordt krekel wakker. Hij voelt zich vreemd. Opeens weet hij wat er is: het sombere gevoel is weg. “‘Maar hoe ben ik eigenlijk beter geworden?’” vraagt krekel zich af.

“Zomaar,” fluisterde de mier.

“Zeg dat maar. Dat is het makkelijkste.”

De genezing van de krekel is een aangrijpend verslag van een zware depressie. Het is een roman in de vorm van verhalen. De stijl is bijzonder: nuchter en schrijnend, maar ook humoristisch en tragisch.

In ieder geval is het een boek dat geschikt is voor iedereen die wel eens geplaagd wordt door grote treurnis. Voor jongeren vanaf de tweede klas is het goed leesbaar. De korte zinnen en de stijl kunnen erg illustratief zijn bij theorie over stijl en woordkeuze. Verder is het verhaal herkenbaar en het einde is positief. Wat ik geweldig vind, is dat de depressie ‘zomaar’ overgaat, met een beetje hulp van buitenaf. Toon Tellegen verbaast opnieuw met dit bijzondere boek. Vrijwel iedere zin heeft een bepaalde lading. Neem bijvoorbeeld: ‘Herinneren... dachten de dieren. Herinneren...Niemand wist wat dat was [...]’. De mier legde uit wat herinneren was. Maar toen de dieren vroegen wat je ermee kon doen haalde hij zijn schouders op. “Dat weet ik niet,” zei hij. “Niets misschien.”’ Je blijft je verwonderen tijdens het lezen.

AZ

Katarina Mazetti

Het is uit tussen God en mij.

Gottmer, 1999

Prijs: fl 21,90

De twee hoofdpersonen uit *Het is uit tussen God en mij* zijn Linnea en Pia, hartsvriendinnen en zestien jaar oud. Ze zijn erg verschillend van aard. Linnea is introvert en wil het liefst niet opvallen. Pia daarentegen is populair en erg aanwezig. Ze verkondigt haar meningen graag en bespreekt ze ook uitvoerig met Linnea. De vriendinnen praten over alles wat hen bezighoudt: jongens, seks, liefde en natuurlijk - zoals de titel al zegt - over God. Het verhaal draait om beide meisjes, maar is geschreven vanuit Linnea in een ik-perspectief. Dat perspectief zorgt ervoor dat het verhaal heel geloofwaardig overkomt. De Zweedse schrijfster heeft het taalgebruik hier ook prima bij aangepast. Het is echt een gebeurtenis gezien door de ogen van een zestienjarig meisje. Wat er gebeurt is behoorlijk indrukwekkend. Pia pleegt zelfmoord. Ze laat Linnea achter met tal van vragen. In het begin van het boek is het al duidelijk dat Pia overleden is. Wat later wordt het duidelijk dat het om zelfmoord gaat. De logische vraag die zich tijdens het lezen opdringt is natuurlijk waar-

LETTERS • W • I • J • Z • E • R

om Pia zelfmoord heeft gepleegd. Als lezer probeer je hier net zo wanhopig achter te komen als Linnea dat doet in het verhaal. Linnea vraagt zich af of ze de catastrofe had kunnen voorkomen. Ze kijkt terug op de laatste weken voor Pia's dood. In die weken is ze erg met zichzelf bezig geweest, zoals zestien-jarigen dat nu eenmaal zijn. Er waren problemen in haar gezins-situatie. Ze was verliefd en die verliefdheid werd niet beantwoord. En zo is er nog meer. Toch heeft ze achteraf gezien wel signalen van Pia opgevangen. Tijdens een sportdag maakt Pia geheel onnodig ruzie met een klasgenoot. Linnea vraagt haar of ze soms ongesteld moet worden. 'Integendeel,' antwoordt Pia. Pas na Pia's dood realiseert Linnea zich dat dit een vreemd antwoord was. Later is Pia geheel van slag en ze heeft een vreselijke huilbui. Linnea heeft haar nog nooit zien huilen en is geschokt. In de hele terugblik die het boek is, komt Linnea noch de lezer achter het motief van de zelfmoord. De oma van Linnea, waar ze een tijdje naar toe gaat omdat ze erg lijdt onder Pia's dood, troost haar enigszins. Pia wilde ons geen antwoord geven op de vraag waarom zegt Oma. Laten wij er dan ook niet proberen achter te komen, vindt ze. Daar moet Linnea het mee doen en de lezer ook.

Linnea heeft haar vertrouwen in God verloren. Als er zoiets gebeurt, hoe zit dat dan met God? vraagt ze zich af. Het boek is niet eenvoudig qua thematiek, maar zal wat ervarener lezers zeker aanspreken. Het stelt vragen aan de orde waar derde- en vierdeklassers zich ook mee bezig houden. Wat is vriendschap nu eigenlijk? In hoeverre ken je je vrienden? Het boek leest vlot en is niet omvangrijk. Je wordt er alleen niet vrolijk van. AZ

Carry Slee
Kappen!
Van Holkema en Warendorf,
1999
Prijs fl. 24,90

Alweer een nieuwe Carry Slee. *Pijnstillers* is nog maar net bekroond door zowel de Nederlandse kinderjury als de Jonge Jury, *Afblijven* is nog maar een half jaar geleden verschenen, en nu ligt er alweer een nieuwe Slee in de boekwinkels. Het productietempo van Carry Slee ligt hoog. Op zich heel verstandig. Nu het de populaire schrijfster zo voor de wind gaat, doet zij er goed aan daarvan te profiteren. *Kappen!* zal opnieuw hoge ogen gooien en is al genomineerd door de Nederlandse kinderjury voor het jaar 2000. Het boek gaat over zinloos geweld, vriendschap en verliefdheid. Allemaal onderwerpen die aanslaan bij jongeren van nu. Het verhaal speelt zich bovendien af op school en andere voor jongeren herkenbare plaatsen. De hoofdpersoon Sander komt zonder dat hij dat zelf wil, in een moeilijke situatie terecht. Zijn vrienden raken verzeild in het criminele circuit. Voor Sander het in de gaten heeft is hij zelf betrokken bij een gewelddadig incident. En hoewel hij geen strafbare feiten pleegt, is Sander wel getuige van het feit dat een invalide jongen uit zijn rolstoel

wordt geschopt. Hij staat erbij en hij kijkt ernaar. Hij wordt er op school van beschuldigd betrokken te zijn geweest bij dit voorval. Indra, het meisje op wie Sander verliefd is, is de enige die niet gelooft dat Sander zoiets zou doen. Uiteindelijk wordt Sander in elkaar geslagen door één van zijn 'vrienden'. Zijn probleem wordt op het einde opgelost door zijn ouders en de politie. Wat mij betreft had Slee wat meer denkwerk mogen verrichten toen ze een titel koos. De jongerenkreet 'kappen' is mijns inziens te populair. Bij een vorige recensie over *Afblijven* was ik positief over de ontwikkeling van Slee, maar nu moet ik toch weer teruggaan naar mijn kritische houding van weleer. Slee is mij teveel uit op het puur en alleen inspelen op wat jongeren interesseert en op wat zij verlangen. Is het niet belangrijk om daarnaast ook iets meer aan te bieden? Iets waar lezers over nadenken of wat ze op de proef stelt? Of iets waar ze wat van leren en wat ze meer biedt dan het vertrouwde en bekende? Het is een moeilijk punt. Slee stelt in dit boek wel de vraag aan de orde of je als getuige van zinloos geweld ook schuldig bent, of je iets kunt of moet doen. Bovendien houdt ze jongeren aan het lezen, en dat is knap. AZ

THE SWIJZER

Alison Leslie Gold

**Anne Frank, mijn beste vriendin;
Het verhaal van Hanneli Goslar.**

Kluitman, 1999

Prijs fl. 24,95

Op 27 november 1943 vertelde Anne Frank in haar dagboek hoe ze had gedroomd over Hanneli Goslar, het meisje dat vroeger haar beste vriendin was: 'Kon ik haar maar helpen. Waarom werd ik uitverkoren om te leven en moest zij wellicht sterven? Waarom zijn wij nu zo ver van elkander?'

Dat het met Anne Frank anders is afgelopen dan zij in haar dagboek beschrijft is bekend. Maar ook met Hanneli Goslar liep het anders af dan Anne dacht. Zij heeft de concentratiekampen overleefd en woont nu in Jeruzalem. Toen haar werd gevraagd of ze over haar herinneringen aan Anne Frank wilde vertellen, heeft ze lang getwijfeld, omdat het pijnlijke herinneringen betrof. Toch heeft ze besloten haar verhaal prijs te geven, omdat ze vindt dat iedereen moet weten wat er met haar vriendin is gebeurd vanaf het moment dat haar dagboek eindigt.

Het dagboek heeft geen eind: het stopt ergens in het midden, op de morgen dat Anne en de

anderen werden gearresteerd door de nazi's. Dit boek voegt iets toe aan alles wat er al bekend is over Anne. Het is een aangrijpend en ontroerend boek geworden, dat geschreven is door Alison Leslie Gold, aan wie Hanneli Goslar haar verhaal heeft verteld.

Dat de herinneringen uiterst pijnlijk zijn, wordt al vroeg in het boek duidelijk. Hanneli's moeder sterft in het kraambed samen met de pasgeboren baby. Haar vader staat voor de taak in zijn eentje te zorgen voor Hanneli en haar kleine zusje Gabi. Dan hoort Hanneli dat Anne Frank naar Zwitserland is gevlucht. Ze vindt het vreselijk dat ze geen afscheid kon nemen. Hanneli zelf gaat nog naar school. Door de nijpende oorlogsomstandigheden en de moeilijke gezinssituatie wordt Hanneli gedwongen met school te stoppen.

Dan wordt het gezin opgepakt door de Duitsers en naar Westerbork getransporteerd. Vervolgens moeten ze naar Bergen-Belsen. Daar wordt Hanneli's vader erg ziek. En daar ontmoet ze Anne. Je kunt niet van een echte ontmoeting spreken. De vriendinnen spreken elkaar 's nachts met rijen prikkeldraad tussen hen in. Anne zit in een tentenkamp waar Joden uit Auschwitz zijn ondergebracht. Annes ouders zijn nog in Ausch-

witz. Haar zus Margot is ernstig ziek.

Dan krijgt Hanneli's vader bericht dat hij met zijn dochters uit het kamp mag vertrekken. Helaas sterft hij een dag later. De dochters mogen niet alleen vertrekken van de Duitsers. Het tentenkamp waar Anne zich bevond blijkt opeens ontruimd. Anne is weg. De oorlog loopt inmiddels op zijn einde. Als Hanneli terugkomt in Nederland hoort ze van Otto Frank dat Anne is overleden. Zelf moet ze naar een sanatorium om te genezen van de ziektes die ze in de kampen heeft opgelopen.

Het boek is geschreven in een eenvoudige stijl met makkelijke woorden in korte hoofdstukken. Afkortingen en termen die misschien voor de jongeren van nu onbekend zouden kunnen zijn worden met voetnoten verklaard. Voor brugklassers is het een geschikt boek, maar ook oudere kinderen zullen het kunnen waarderen. Het verhaal wordt verteld in de vorm van een verslag, zodat gevoelens niet altijd aan de oppervlakte komen. Brugklassers zullen nieuwsgierig zijn naar wat er met Anne Frank verder is gebeurd en ze zullen het boek zonder al teveel moeite en met interesse lezen.

AZ

Anne Winkels

Vriend of dealer.

Elzenga 1999

prijs fl. 26,50

Vriend of dealer is een thriller voor jongeren van twaalf en ouder.

Het is geschreven door Anne Winkels, die zich na haar journalistieke carrière op het schrijven van jeugdthrillers heeft gestort. Ze schrijft over actuele thema's, zoals in dit geval de dilemma's rond danspillen, vertrouwen en vriendschap. Haar stijl is duidelijk en realistisch te noemen. Het boek past mijns inziens het beste bij derdeklassers, die al wat leeservaring hebben. Ook gezien het thema is het boek wat geschikter voor oudere lezers. Het boek leest als een trein en bevat veel spanning. Je moet natuurlijk wel van dit genre boeken houden, maar ik denk dat de meeste middelbare scholieren hier geen moeite mee hebben.

In het boek belandt de vriendin van hoofdpersoon Saskia in het ziekenhuis na een bezoek aan een danceparty. Ze heeft zogenaamde danspillen geslikt van een slechte kwaliteit. Saskia is geschokt. Ze begrijpt niet wat haar vriendin op de danceparty te zoeken had. Ze staat als dochter van de rector bekend als Pappa's kindje, een brave en serieuze leerling. Dat is ze ook wel, maar

LEESWIJZER

ze is ook onafhankelijk en ze besluit op onderzoek uit te gaan in een wereld waarmee ze eigenlijk niets te maken wil hebben. Ze bezoekt zelf ook een danceparty en ontmoet daar klasgenoot Thomas, op wie ze erg verliefd is. Hij biedt haar een pil aan, die ze weigert. Thomas blijkt te dealen en staat zelf erg onder druk van zijn baas Ronald. Thomas moet zoveel mogelijk pillen verkopen.

Het komt zover dat hij brugklasser op het schoolplein pillen verkoopt, zonder dat de leraren iets in de gaten hebben. Saskia ziet het aan en wil actie ondernemen. Ze schakelt de hulp van een leraar in. Dat wordt haar niet in dank afgenomen door de drugsbende. De leraar wordt afgetuigd en Saskia lijkt het volgende slachtoffer. Dan blijkt Thomas opeens toch een vriend

en hij beschermt Saskia. Er volgt een spannende achtervolging met een happy end.

Vriend of dealer lijkt op *Kappen!* van Carry Slee. Het stelt dezelfde kwestie aan de orde: Hoe makkelijk is het om meegesleept te worden door een groep en hoe moeilijk is het je eigen weg te volgen? Veel jongeren zal deze kwestie bekend voorkomen, waardoor het boek vast en zeker graag

gelezen zal worden. Toch zit er weinig diepgang in. De hoofdpersonen zijn geen karakters, het draait om de gebeurtenissen. Dat is natuurlijk logisch gezien het genre, maar toch jammer aangezien de dilemma's waar de schrijfster het over heeft realistischer zouden overkomen bij een betere karakterschets.

AZ